

Kaos i lärarutbildningen

| av Sara Heister

Lärarutbildningen byggdes ut kraftigt genom ett regeringsbeslut några veckor före terminsstarten för ett år sedan. Den ryckiga planeringen får allvarliga konsekvenser för den svenska skolan många år framöver.

JAG Började på LÄRARHÖGSKOLAN i Stockholm i höstas. Det var jag inte var ensam om. Under sommaren – bara några veckor före terminsstart – beordrade utbildningsminister Thomas Östros lärarhögskolan att fördubbla antalet utbildningsplatser. Jag antar att det var ett godhjärtat försök att motverka den stora lärarbrist som kommer att råda när 40-talisterna går i pension. Resultatet av hans hastiga order är att dubbelt så många studenter på lärarhögskolan får betydligt mindre undervisningstid än normalt, lärare som inte har tid och är stressade och en organisation i kaos, med scheman som inte är klara när kurser startar och kurser där lärare får rycka in i sista minuten. Kaoset blir inte heller mindre av att skolan redan före dubbelningen av intagningen haft fullt upp med att planera inför det nya utbildningssystem som införs i höst och att skolans nya lokaler inte var färdiga. Det var på en byggarbetsplats vi skulle börja vår lärarutbildning.

HELTIDSARBETE OCH HELTIDSSTUDIER

Den kraftiga ökningen av antalet studieplatser betyder att det dras ner på den lärarledda undervisningen. De få lektionerna och den låga studietakten gör det möjligt att åtminstone arbeta halvtid vid sidan av studierna. Det är inte ovanligt att studenter har jobb vid sidan om för att fylla dagen med meningsfull verksamhet.

Under den senaste kursen hade vi i genomsnitt en och en halv timmes undervisning per dag. Många tycker att det är bra, eftersom de kan umgås med sina barn, som inte heller behöver vara på dagis så mycket. Det behövs inte mycket pusslande för att klara sig helt utan dagisplats på denna heltidsutbildning.

Självklart är vi inte formellt lediga när vi inte har undervisning, det är ju tid som egentligen ska användas till självstudier. Det finns inte en chans att någon kan fylla ut den tiden med självstudier, eftersom vi knappt har några. Examinationsformerna gör att det inte är en nödvändighet att läsa all kurslitteratur för att klara tentamen. Vi har nämligen aldrig salstentor, systemet går i stället ut på att man med en hemtentamen ska visa att man tillgodogjort sig kursen. Problemet blir då att, i stället för att som normalt vara tvungen att lära sig allt inför

tentan därför att man inte vet vad som kommer på den, så kan man när man fått hemtentan snabbt läsa in enbart den kunskap som tentan berör.

DEN KRAVLÖSA SKOLAN

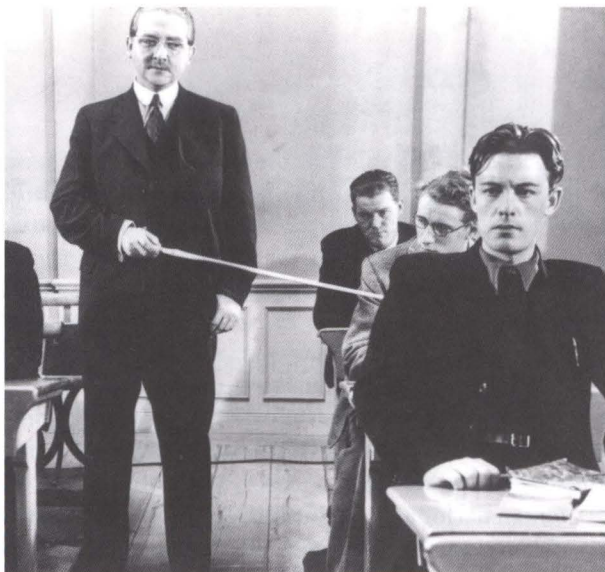
Man kan inte få högre betyg än godkänt. Det är lärarhögskolan inte ensam om, så är det också på många andra utbildningar. Men där krävs det i regel att man lägger ner tid och möda för att klara kursen. På lärarhögskolan orsakar systemet bara att studenterna tappar sin motivation att studera. En vanlig tentamen går ut på att man får ett ämne att skriva om, gör det och lämnar in den på kursens sista dag. Sedan rättas den av läraren. Har man gjort helt fel får man tillbaka tentan efter någon vecka med markeringar som visar vad som ska ändras eller förbättras. Sedan rättas den om och man får sitt godkända betyg. Under en kurs kan det vara ungefär tre personer som råkar ut för det. De andra, som blivit godkända får i värsta fall vänta en termin för att få tillbaka sin tenta.

De låga kraven framgick redan vid vårt första tentamenstillfälle. En av lärarna lugnade de som var ängsliga: ”Ni behöver inte oroas för tentan, vid jul kommer alla att ha 20 poäng, det lovar jag er”. Gör en sådan försäkran att man känner sig motiverad att göra sitt bästa? Syftet var ju inte att skärpa kraven precis.

När vi studenter tar upp detta för att vi ibland är bekymrade över att kraven är för låga, svarar lärarhögskolan att syftet med utbildningen inte är att vi ska matas med kunskap, utan genom diskussioner växa in i lärarrollen. Men vi märker inte hur vi växer in i lärarrollen. Vi är sällan på lärarhögskolan, många av oss fyller våra dagar med annat än studier.

Och det är inte bara den utbildningslinje jag går som är i kris. Min kusin, som började samtidigt som jag har alltså också läst två terminer på lärarhögskolan, går en annan linje, som lärare för årskurs 1–7 med inriktning på musik. Den här terminen har hon läst svenska. Hon har under den kursen enbart skrivit ”läsloggar” på kurslitteraturen som examination. Läsloggar är ett sätt att visa att man läst boken genom att ta ut ett antal citat ur den och kommentera dem. I övrigt diskuteras böckerna i stort sett aldrig. Det stämmer inte med lärarhögskolans

FOTO: Pressens Bild

kursbeskrivningar, och jag undrar hur studenten utvecklats genom det? Man växer väl inte ens in i lärarrollen?

Inte bara ämnesundervisningen dras det in på, även den praktiska delen av utbildningen minskar. Traditionellt är praktiken en väsentlig del av lärarutbildningen. Men inte längre. Vi lärare 1–7 praktiserar under tre och ett halvt års utbildning sammanlagt arton veckor, mindre än en femtedel av studietiden. Vi är dessutom inte ensamma på praktiken utan skickas ut parvis.

PRAKTIKKAOS

Det står i kursplanen att man den första terminen skall ha tre veckors praktik. I höstas var planeringen inför praktiken kaosartad. Vi fick reda på var vi skulle göra praktik två dagar innan vi skulle vara på skolan första gången, några i min kurs fick till och med veta det senare än så. Skolorna kollades aldrig upp. Det var uppenbart att lärarhögskolan bara tog de praktikplatser som erbjöds. Min kusin blev placerad i en Scientologskola. När hon sökte upp den ansvariga för praktiken för att fråga om det verkligen var meningen – pedagogiken var lite udda – hade hon inte en aning om att det var så.

Själv blev jag under min första praktik tilldelad en handledare som saknade handledarutbildning, och inte riktigt visste vad som förväntades, eftersom lärarhögskolan inte hade gett henne någon som helst information i förväg. Informationen kom fram först under praktikens sista dag, tillsammans med rapportblanketten som skulle fyllas i. Jag är tacksam att hon i alla fall fick reda på att jag skulle komma.

Frågan är om det gjorde så mycket att rapportblanketten och instruktionen kom sent. Rapporten var kanske inte så viktig. Administrationen på lärarhögskolan tappade bort flera rapporter innan de hunnits registreras.

Efteråt följdes praktiken upp med ett par timmars diskussion i en grupp om femton studenter. Ingen individuell utvärdering, inget riktigt tillfälle att utbyta erfarenheter eller ventilera de problem man stött på.

Allt kaos vi har varit med om har upprört samtliga

studenter i min klass. Det diskuteras ständigt och vi stöter hela tiden på nya problem. Vi känner oss helt enkelt besvikna och lurade av lärarhögskolan. Detta resulterade i att vi tillsammans skrev ett brev till rektorn för lärarhögskolan, där vi framförde våra synpunkter. Efter lång väntan fick vi svar och chansen att träffa en pedagogiskt ansvarig, som lyssnade och sade att han skulle framföra detta till skolledningen och försöka åstadkomma en förbättring. Vi studenter har inte märkt av någon förändring. Vi känner oss fortfarande svikna.

Nu under vårterminen har jag läst en 15 poängskurs inom lärarutbildningen men på Stockholms Universitet. Vilken skillnad! De små problem vi har stött på där, har enbart berott på strul från lärarhögskolans sida, att den inte kunnat meddela institutionerna ens hur många studenter som kommer till kursstart är ett bland många exempel. Dessutom slås man av vilket engagemang och genuint intresse man möts av från lärarnas sida. Den lärarledda undervisningen är i genomsnitt två och en halv timme per dag, i stället för en och en halv.

Vid terminsslut är bra att veta hur många poäng man har tagit under terminen. En klasskamrat gick, dagen innan detta skrivs, till lärarhögskolans expedition för att få ett sådant utdrag, eftersom hon behövde det för att kunna söka stipendium. Vad får hon då reda på? Jo, att betyg saknas från den senaste kursen på lärarhögskolan. Inte så upprörande kanske, om det inte hade varit så att den slutade för femton veckor sedan. Kanske man förväntar sig att expeditionen ska ordna upp det här, men inte. Min kamrat fick ringa läraren, som förklarade att pappren legat på hans skrivbord och att han inte hade gjort något åt det därför att han "gått in i väggen". Är det en hållbar förklaring som vi lärarstudenter kan ha nytta av i framtiden? – "Sorry, barn, men fröken har gått in i väggen."

Det har under året blivit otaliga besök på expeditionen. Man möts alltid av samma besked. Svaren på våra frågor är många, men de innehåller alltid samma ursäkter. Antingen är den ansvarige sjukskriven, eller så är det underbemanning. På frågan varför det fungerar bättre på Universitetet får vi svaret att – "de har bättre administration där." Jo tack, det har vi märkt.

Men det är inte bara för oss detta är ett problem. Hur duktiga lärare kommer vi att bli? Det är framtida skolelever som drabbas hårdast av kaoset på lärarhögskolan.

Kanske betyder det mindre? Utbildningsministern har ju kunnat visa handlingskraft.

De som kommer nya till lärarhögskolan i höst möts av ungefär samma kaos som vi möttes av för ett år sedan. Nu kompletterat med en ny lärarutbildning som har förberetts av samma personal som redan i år gått i väggen.

Lycka till!

Sara Heister (sara_heister@hotmail.com) är lärarkandidat.